

బాలశతకము

[శాస్త్రము]

గ్రంథకర్త;

[విజయ]

కొనిదెన వేంకటనారాయణ.

విజ్ఞప్తి

అన్యులారా !

గ్రంథరచనకు నాగిది, ప్రథమాభ్యంతము ? వాడుకలు, భాషలు, శాస్త్రములును, నేరములును, నుత్సాహముగాని నాకుగల భాషావైచిత్ర్యము గాదు. బాటరునేర్చుకొనఁదగిన నీతులను బాటరకు నుపాధ్యక్షము లగునట్లుగా వ్రాసిన బాగుగమందునని తలంచి ఈబాలశతకమును వ్రాసితిని. ఇందు నాయభిప్రాయమెంతవఱకు ననుకూలనదో దీనిఁ జదివిన నాసాధరులే చెప్పగలరు.

భాషాపాండిత్యము లేమిచేతను, రచనకుఁ బ్రథమ ప్రయత్నమిదియగుటను, నీబాలశతకమునందు చాలబోపములుండవచ్చును. పాఠకోత్తములు తెల్పిన నవరించుకొందును. ఈశతకమునఁ జూపించి నాకుపాయమునర్పిన నాయుపాధ్యాయపూజ్యులు శ్రీమూర్తి దీవి రంగాచార్యులవారికి నా కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనముల నమర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు విధేయుడు,

కొణిదెన వేంకటవారాయణ,

ప్రాథమికపాఠశాల, పాథ్యాయుడు.

—* కృతి సమర్పణము. *

ఈ ఏయను భర్తయానతికి నించుకయుకానివదాట కుండునీ యేయను కాంతి, దాంతి, తుచి, తేడ్యగుణముల బేరునొందెనో యేయను నొచ్చియుం బరుల నీయనుటయను వేదబోధనో యాయనుకాత్మ మూలకీదియంతమిచ్చెద బక్షమూలకముగా

శ్రీ

బాలశతకము.

—❀❀❀❀—

గీ॥ శ్రీలఁజెన్నొందు శ్రీహరిఁ జిత్తవీఁ
భక్తితోఁ బూజసేసియుఁ బ్రస్తుతి
నిధికిఁ పుంగవుల నెల్ల నెంతుమిదిని
లలితపదములతో నీతులొలుక బాల॥

౧

గీ॥ శ్రీయు నారోగ్యసంఘద స్థిరయశంబు
నాయగర్థమూల్ విద్యయు న్యాయబుద్ధి
నిచ్చు; నీచిన్నిపొత్తంబు నీవుపట్టి
చిన్ననాటనె చదువుచు నున్న బాల॥

౨

గీ॥ పుట్టితివిసీపు పుడమిపైఁ బూర్వపుణ్య
ఫలమువలనను మనఁజ సంగభవుడవగుచు
నింక నీవుండు పద్ధతు లేర్పడంగఁ
దెల్పెదను దేలమాటలఁ దెలియ బాల॥

౩

గీ॥ తల్లిదండ్రుల నీయిష్టదేవములను
విద్యనేర్పిన గురులను బెద్దవారిఁ
దగిన చెలికాండ సేవింపనగును నీకుఁ
జెందెదవు దానశుభములు చిన్ని బాల॥

౪

బాలశతకము.

- గీ॥ శాంతగుణ ముందుగల్గిన స్వగుణములు
వేయిగల్గినయట్ల ; దివ్యము నెడల
సకలశృంగారములకును బాలు తాళి
లేనిస్త్రీవలెనగు దానిఁ బూనుబాల॥ ౧
- గీ॥ ఎవరికిని నిన్నఁజూచిన నింపుబుట్టు
నటుల వినయంబుతోమండ నానుజుమ్మి
యెవ్వరేమేమి చెప్పిన రివ్వసేయ
కాత్మఁడలపోసి చేయుటయగును బాల॥ ౨
- గీ॥ పరులనిందింపఁ బూనకు; పొరుగువారి
కలిమిఁ జూచిననేడ్వకు; చలముచేత
వట్టితిప్పులేరికినై నఁ గట్టఁబోకు;
పాపకార్యంబులివి సేయవలదు బాల॥ ౩
- గీ॥ శాలమొప్పుకు నేరిత్త కర్జములనొ,
గడపుఁగొనఁదాన శ్రేయంబు గలుగఁబోవ
దింటిపనులనొ, విద్యనొ, యంటిమున్న
మేలు; బుద్ధికి మాంద్యతతూలు; బాల॥ ౪
- గీ॥ మంచిగొనములఁ జదువులఁ మీచిమున్న
పొరిననుకరింపుము సీవుకోరినట్లు
చిలిపి బాలుఁజూచినఁ బలుకఁ
నైనవలవదు తలవంచి యరుగుబాల॥ ౫
- గీ॥ పసిఁడియిచ్చిన కమనాలికసటుమాపి
వన్నెనిడి తెచ్చియిచ్చిన పగిదిన్జ

బుద్ధిపద్యలచే నిన్న బ్రోదిచేసి
యిచ్చు;దలిదగ్గడలకు మేలుపెచ్చబాల॥ ౧౦

గీ॥ సాయమెవ్వరుఁ గోరిన శక్తికొలఁది
సాయమొసరింపు మదిసేకు సాయపడును
కష్టకాలంబులోఁ జింతింపఁగకుండఁ
గూర్చిచెలికానిఁ బోలె నిక్కనిముబాల॥ ౧౧

గీ॥ భూమిపై జుతువులనెల్లఁ బ్రేమఁజూపు
పరిభవింపంగ నొకరిని బొలుచుకు
చిలిపిగవులు దుష్టులఁగలసి తేకు
మూర్ఖవాదముల్ గవింపఁగకుబాల॥ ౧౨

గీ॥ కల్లలాడకు మెప్పుడు గానికార్య
ములను జేయకు నీకెంతకలిమియున్న
గర్వపడఁబోకు పెదలఁ గరుణఁజూచు
మంచిపద్ధతియిది మదినుంచుబాల॥ ౧౩

గీ॥ అలవిమీరన పనులకు నగుఁడగుదు
పిలువకుండఁగ బడికెప్పుడెడలనము
నెల్లవేళల సంతోషముల్లమందుఁ
బాయకుండిన సుఖములు సెబలు బాల॥ ౧౪

గీ॥ తాగకునుయెల్ల కాఫి, మద్యంబులెల్లఁ
దినకుమా మాంసమంగటితిండ్లుమఱి
నిల్పకును స్త్రీలపై భ్రాంతి స్వల్పమైన
నాడకును చీట్లు, పందెము లఘుము బాల॥ ౧౫

బాలశతకము.

గీ॥ మంచిగాలిని బిల్చుట, మంచిసేరు
ద్రావుచుండట, తుడియైన స్థలమునందు
గావుంటుంటు, వాధూరి పక్కాన్నములను
గుడుచుచుండట, రోగములుడగుబాల॥ ౧౬

గీ॥ పలక, బలపము, పొత్తముల్, వస్త్రములను,
తొలిభముగనుంచి వేకువ జొరగలేచి
దైవమునుగొల్చి కాలకృత్యములదీర్చి
తానమాడియు బడికి బోదగునుబాల॥ ౧౭

గీ॥ భాగ్యములను దేహారోగ్యభాగ్యమే ను
భాగ్యముల నేరికేసిది పదిలపడదొ
వాడె నిర్భాగ్యుడగు సిరిగూడకున్న
వానిననరాదు దానిని ఒడయబాల॥ ౧౮

గీ॥ మంచివాడవు నీవని మాయతేసి
కొంటెపిల్లలు నిన్నేది కోరిరేని
తెల్లడండల నడుగక తస్కరించి
తేకు; వదిలెడతనమని దెలియబాల॥ ౧౯

గీ॥ గురువువారములను జెప్పఁ గూరుచుండి
చక్కగాని చెప్పఁగా సంతసించు
శిష్యనేయందు విద్యయు సత్తయముగ
వృద్ధియగు; గల్గుజ్ఞానకళదీబాల॥ ౨౦

గీ॥ భూషణంబులకెల్ల సుభూషణంబు
విద్యయేనుమి; యెవ్వండు విద్యలేమి॥

బుడమిశోభింపడౌటను బడతమాన్పు
విద్యధరియింపు ; భూషణ విడచిబాల |

౨౧

గీ॥ చిన్నతనమున పచలను జేయుమునుచుఁ
దల్లితండ్రులు చదివించఁ దలచకున్
నీనె యెట్టులొ చదువురూ నేర్పుతోడ
బికింపెత్తెడి పిల్లలవిధముబాల |

౨౨

గీ॥ భాష బింబంబుచేతను బంకజంబు
వికసనముఁజెందు కైవడి విద్యచేత
బుద్ధివికసించు ; సంపదల్పొదలు ; శీల
మార్గమలవడు ; నీనినేమరికు బాల |

౨౩

గీ॥ కుండనమునకు నెలిగారమందినట్లు
బాల్యమున విద్యలెన్నగాఁ బట్టవడును
గాన పర్వవైన నమయుంబు గాలిఁబోవఁ
జేయకెప్పుడుఁ బదువును చిడకబాల |

౨౪

గీ॥ కుదుగుగాఁ దరిగతి నీవుకూరుచుండి
ప్రక్కవారితో మాటలుదిక్కి యెట్లు
యేదిసేయంగ నియమించు నాదరమునఁ
జేయు మది ; నీకుశ్రేయమానోయిబాల |

౨౫

గీ॥ బాలురందఱకంటెను మేలువాడ
పగనటుల నీవుచురుకుగా నరుగఁదగును
జేనఁజొచ్చిన వెనుకఁజూచునబోక
జేరువున మేలుబుత్తివై నెగడుబాల |

౨౬

బాలశతకము.

గీ॥ చదువునప్పుడు, దేవుని ముదముతోడ
భక్తిఁ బూజించునప్పుడు, వలయుపనులు
చేయునప్పుడు, భయమును, సిగ్గు వలము
చెడుపనులుచేయు నెడ నుంపఁ జెప్పబాల॥ ౨౭

గీ॥ భాగ్యమును జూడఁ గన్నలపండువైన
రూపమునుజూచి యెరుసేదాపుఁజేరి
మద్దులాడంగవత్తురే! మొద్దునోతె
చదువు నద్గుణములునీడి బ్రతుకబాల॥ ౨౮

గీ॥ గురువుశిక్షను దప్పించుకొనుట కొఱకు
పప్పుడప్పుడ వల్లించి యొప్పఁజెప్పి
మఱుదినంబునలేమిండు మాయచదువు
వలవదేవేళనుండగా వలయు బాల॥ ౨౯

గీ॥ తల్లిదండ్రుల మరిపించి తల్లియెటనొ
యాటలాడుచు నెప్పుడు గూటదీప
ముంచిన నిలుసేరిక యెవ్వు యొదిగియొదిగి
చేరి చదువఁ యుండకుమోరి బాల॥ ౩౦

గీ॥ నీళ్ళ, నిప్పుల, మూడుల, రాళ్ళ, నీకు
నాడఁబనిగాదు కీడగునయ్యయెందు
శెట్లు గుట్టలు గోడలు గట్లనక్క
జనకు పడినను చదురొను తనువుబాల॥ ౩౧

గీ॥ గొప్పకులమునఁ బుట్టితి నొప్పుఁగుల్కు
రూపముండెనటంచుఁ గుర్రాల్మలైన

బాలశతకము.

మనుజులను హీనకులులను గనివ నగకు
చేరినగునంతి ధర్మముఁజేయుబాల ।

39

గీ॥ ఠాగ్నికుని నీఁమెల్లను ధర్మియైనకుఁ
జేరునట్టుల వంశనిక్షేపమైన
బాలుఁడేవేళ బుధజన్మాయుడగుచు
నుపరిమితును బ్రహ్మ సత్కృపనుబాల ।

33

గీ॥ పెక్కువృక్షంబులను నొక్కచిక్క పరిమ
ళముల బెదదట్లు మలయజదృమమమాధ్వి
వలయునొకడై ని సుగుణము లలమియున్న
బాలకుడు పిల్లలకు మధ్య బడినిబాల ।

38

గీ॥ ఎన్నివిఘ్నము లేకమై పన్నియున్నఁ
జేరిఁబట్టినవని పూర్తిచేసిగాని
పడువనిను గట్టినియుమంబు పెట్టుకొనుమ
దానఁ బనులన్ని సఫలములొను బాల ।

35

గీ॥ దీర కోపంబు మనమున దీటుకొలిపి
యేర్చినై నను సాధింపఁ గోరరాదు;
ఎంతి యవమానపడియును సుంతియైనఁ
జింతి సేయకయుండు మోచించిబాల ।

36

గీ॥ కఠినముగ మాటలాడిన గౌరవంబు
ఘోషపుటేగాక తగవులు బుట్టుగాన
వలదు; స్ర్రియముగ నెప్పుడుఁ బలుకుమొందు
దానఁ బ్రేమజనిండు మందఱకు బాల ।

32

బాలశతకము.

గీ॥ ఎట్టివగవారైకైన నీకెపుడుగాని
కీడుఁగోరకు ల్గిన వేడువఱకు
నుండకేగియు వేగిర మండయగుచు
కడనఁ బెట్టఁగ నాపదల్ గడగిబాల॥ ౩౫

గీ॥ తల్లిదండ్రుల గారవమెల్లఁ దొలగ
నేకునకు చూచినని తెచ్చియున్నదచు
తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞలనెల్ల నెపుడు
చేయుచూ! శిర నావహించియును బాల॥ ౩౬

గీ॥ కుడుచుటయుఁ బ్రాపుటయు నిద్రఁగొనుట చేయు
ఁనులు చదువులు వ్యవహారి వర్తనములు
క్రమముదప్పక నడుపుమీ! కానియెడల
వ్యాధులలమును సంకటపడుదు బాల॥ ౩౭

గీ॥ శుచిగ నొక చోట స్థిమితముఁ జూచినిలచి
విశ్వరక్షకుడైన గోవిందునామ
ముక్కత గామైర స్మరియింప నోపుచేసి
నర్వశుభములు పొందెడు పతిముబాల॥ ౩౮

గీ॥ అరఁడుచేసినఁ జేయుదుననుచు నెపుడు
నొకరితో వంతునకుఁ గూరుచుండరాదు
చేయవలసిన పనులను న్యాయముగను
విధియనుచుఁ జేయుమెపుడైన విడక బాల॥ ౩౯

గీ॥ చేయగానీకు నేవనిఁజేతగాఁక
పరిహసింపంగఁ బోయెదీ పాపమేము?

- ఎన్ని నేర్చినఁ జేసిన నెవరిపనులు
గనినఁ బొగడుట మంచిదిగదర బాల ! ౪౩
- గీ॥ తినక పెట్టక మూటల ముఁగితేలు
కృపణుని ధనంబులట్టుల నుపశమించుఁ
దిరిగి చదుశక యొకలకుఁ గజవఁబోక
మదిని బదిలంబు చేసె చనవ బాల ! ౪౪
- గీ॥ చదువు నేర్పుట బుద్ధిని జక్కవఱచు
కొనటకుంగాని నుష్టులఁగూడి యెల్లడుఁ
గుట్టలనుబన్ని కొంఁలుగూల్చుగాదు
వలదనిన వీడకుండ నెవ్వరికి బాల ! ౪౫
- గీ॥ బలముగలవాడనంచు దుర్బలురిటన్నఁ
గయ్య మొనరింపఁ గాల్గువ్వఁగునముగాదు
నిన్ననొప్పించు వాడైన నీబలంబు
వ్యర్థమగుగాదె ! బీరిమూల వలదు బాల ! ౪౬
- గీ॥ బడికిఁ బొనొల్లక గురుండుబాగుగాను
జదువుఁజెప్పిన దినమొందు వెదక లేదు;
ఏలపోవలె బడికి ? నేనేమిచదువ ?
ననుచుఁ బొషించువారితో ననకు బాల ! ౪౭
- గీ॥ ఎఱుంగరెవ్వరు నాకిదిలేరుగామంచుఁ
బొకుపాపము లొనరింప నాకుమార !
నీవు మనుజుల కనగప్పనేర్తువేని
దైవముండదె నత్యముదలఁప బాల ! ౪౮

బాలశతకము.

గీ॥ మాటలనునేర్చి యెవరైన మాటలాడ
వినువుకొనురీతి నేమేము ప్రేరదగదు
యుక్తియుక్తముగా ననుగిక్తిలుగ
మితముగాఁ బల్కెదగును యోగ్యతగబాల॥ ౪౯

గీ॥ గురువు కోపించునని లోనగొనికొనుచు
నకుగుమాటకు బ్రతిజెప్పి కుడుగరాదు
తడవునేయః ఘంటాపగంబుగాను
ప్రశ్నలకుఁ జెప్పితగినడవాలు బాల॥ ౫౦

గీ॥ చెప్పిననె మోసనియ్యెను చెయ్యిలున్నఁ
జెప్పఁబూనకు నొసినయిప్పతిల్ల
చెప్పకుడిపదాననే మున్నవలెనఁ
గలుగునడ వెంటనే జెప్పవలయుబాల॥ ౫౧

గీ॥ పాఠముల నొక్కోరొజైన పదలకుంధ
పట్టుదలతోడఁ జదివినపచ్చువిద్య
లేనిచో నేండ్లుపోలినఁగాని గాదు
బడికి నలవంచు లోలుగుడువబాల॥ ౫౨

గీ॥ పస్తుబడియున్న పప్పును బట్టబోకు
వ్యయమునేయకు ద్రవ్యంబు వ్యర్థముగను
కూడబెట్టు మార్జనయందు కొంతయైన
ధర్మమును నేయుటాక కొంతతగునుబాల॥ ౫౩

గీ॥ చెడినపనులను దలచుక చిత్తమందు
తీవ్రముగఁ జర్చనేయఁచు దిగులుపడుట

- యధికనాశంబెకాని యెనకానుదానఁ
జేయునవిముందె చెడకుండఁ జేయు బాల॥ ౫౪
- గీ॥ శ్రమకుఁ బాల్గింబులని స్పృహదువులుమఱి
చేయనొకార్యములు పొందజేసినిసివి
చివికి చింతనుదేలి యోచింపఁబోకు
శాంతముగ నిర్వహింపుమీ సరిగబాల॥ ౫౫
- గీ॥ వంపనొ మంచిచేతనెవ్వరినైన
గాని పగఁబూన లవలెశి మేసిఁగాదు
నముముమీరింగ నెందును నడువునుటలె
మానవులదండఁ బగసేయమానిబాల॥ ౫౬
- గీ॥ ఇంటివారితోఁ గోపించియుంటనింటఁ
గావురిపుగుట్టుఁ జెప్పటగాదుగొప్ప
యొకరికింబెను హీనతనుండీయైన
గుట్టుగా జీవనమునేత గొప్పబాల॥ ౫౭
- గీ॥ మాట నెఱపుకొనంగల్గి యోలులేక
యక్తిసంభాషణంబుచే శక్తికొలఁది
నొప్పు తప్పుగనూర్చి తప్పున్నఁజేసి
మోసమొనఁగింపకది నీకుముప్పుబాల॥ ౫౮
- గీ॥ కీడుఁజేసిని వారికేమేలుజేయ
నది మనంబున వానినాయాసపెట్టు
వేరురీతిగఁ గీడును వెదకుదేని,
నీకెయ్యానది యీమాటనిజము బాల॥ ౫౯

బాలశరీకము.

- గీ॥ పుష్పమును వాడఁజేయకే పుష్పరసము
ద్రావు మధుపంబుకై ఎడిఁ దా నెవరిని
నలయఁజేయక గుణవిద్యలమరుఁట్లు
పాటువడు మంచిబాఁడు బడిని బాల॥ ౬౦
- గీ॥ ఎవరిఁజూచిన భయధక్తు లెఱుగఁజుండ
నెరుముకై నడి దెబ్బలకిచ్చి వీఁపు
దుడుకుఁదనమును చేయుచు నసెచుపాపఁ
డెనుమెఱుఁగాక ; కుట్టఁడే ? యెన్ని బాల॥ ౬౧
- గీ॥ ఎట్టివిద్యలభ్యాసముం బట్టియుండుఁ
గాన వీరకు వ్రాఁగంతిమైనదాఁక
దేన నాధననల్పదో దాని నీకుఁ
గొంగు బల్లగారమగుచుండుఁ గూడి బాల॥ ౬౨
- గీ॥ అదరిపాటేమిలేకుండ నందఱయెడ
నొక్కటా సోదరన్యాయమున్నవాని
దైవమెప్పుడు దీవించుఁ దనకుఁబోలి
యుండునట్లుగ ; నారీతి యుండుబాల॥ ౬౩
- గీ॥ సంధమునజేరి చెడియెడు జలములట్లు
దుష్టులనుగూడఁ జెడుదువు; దుగ్ధములను
నీరుచేర మేలై నట్లు నీతిపరుల,
నెయ్యిమొనరించి బుధుడవై నెగడుబాల॥ ౬౪
- గీ॥ ధన కుల, సుగూఢ ములకును ఘనఁడవైన
గౌరవము, కీర్తి, సంస్తుతుల, గలుగఁబోవు;

- ధర్మమును న్యాయమును బుద్ధిదగిలెనేని
కలుగు నీకెల్ల శ్రేయము; లిలనుబాల । ౬౫
- గీ॥ కూడుగుడ్డకుఁ బేదయు, గురు వినీతి
నధికుతోడనమంబుగ నలరుచుండుఁ ;
దలగునేనీతి, వాఁడు సంతాపితవృ
దేహుడౌ బుద్ధి సంపద దెగుటబాల । ౬౬
- గీ॥ నీకెవరు చెప్పి చెడుపని నెఱపుమన్న
మాటవిని చేయఁబోకు మోమాటముంచి
తగినపనియైనఁ బదుగురు దలఁచుకున్న
మానె; యొనరింపుమీ! యదిపూనిబాల । ౬౭
- గీ॥ గురువు నిన్నెప్పు యోపించి కొట్టెనేని
మనసులోనైనఁ దిట్టుటఁబూని యతఁడు
సాయమేమేనిఁగోరిన సలిపి గురుని
ఋణము నీఁగుట యొప్పిన గుణముబాల । ౬౮
- గీ॥ పెద్దబండను దలమీద పెట్టియున్న
మోయుదే? కూలిపడి నల్లిపోదుగాక
యీడెఱుంగక యింతంతలేసి పోవు
ములను జదువ మెదడు చెడిపోవుబాల । ౬౯
- గీ॥ మొలక పుట్టిది రోజులకొలఁదిఁ బెరిగి
పెరిగి వికసించి పెద్దదై వెలయుఁగాదె?
విద్యలన్నింట నొకనాఁడె పెద్దఁజేయు
మన్న నెట్లయ్య? క్రమముగా నగుదుబాల । ౭౦

బాలశతకము.

గీ॥ తనకుఁ దానెద్దియును దీర్పఁదగఁక శక్తి
యేపనులు సంతలో నేయ నెఱుఁగుబుద్ధి
కొశలంబును, మాహాయ, గలుగునట్లు
చదువు మెప్పుడు, వల్లెలు వదలిబాల॥ 20

గీ॥ చెఱచి యితరుల తామును జెడెడు నరుల
వేదముల వర్ణముల దూరి వాదులాడ
వినకు చెవియిచ్చి నీకది పెంపుగాదు
చెడుదు నీపూర్వధర్మము చెఱచిబాల॥ 21

గీ॥ ఆచరించి ధర్మములెల్ల నఖిలమునకుఁ
గర్తలై ధర్మపథమును గదలకుండ
ధర్మములు బోధచేసిరి దయఁదలిర్పఁ
బూర్వికులువాని సలుసంగఁ బోలుబాల॥ 22

గీ॥ రిక్తగాఁ గూరుచుండియు భుక్తి కొఱకుఁ
జేయుయోచన లేమిట శ్రేయమాను?
పనులయందున శక్తితోఁ బాటుపడుచు
బ్రతుకఁ దగవగు నెఱుఁగగృతగబాల॥ 23

గీ॥ భూతహితవుగ నేకార్యములనునైనఁ
జేయకుభదంబె కాకున్న జేటుఁదెచ్చు;
తనకెయ్యాయుష్య మారోగ్యమని దలంచి
క్రూరమును సల్పబోవుమూర్ఖునకుబాల॥ 24

గీ॥ దైవమును నమ్మితాఁ బయత్నంబు సలుప
నెట్టికార్యంబులైన గట్టెక్కుచుండు;

- లేనిచో నన్నివిధలంబులొను గృహియు
నర్హమునులేని సస్యంబుపగది బాల। 26
- గీ॥ ఏల ? సుపాదనకుఁగాని మేలిగొనము
లబ్బుటకుఁగాని చాలని యట్టిచదువు;
రెండుగల్గియు నిహపరముండునట్టి
చదువుఁ జదువంగ సంతోషమొదవు బాల। 22
- గీ॥ పాత్రముల సత్కరపు రూపమునను నిలుచు
భారతీదేవి; కాపునఁ బ్రబలమైన
భక్తినిత్యము పాఠముల్ పఠనజేయు
నపుడు దలఁచిన విద్యలు నమరుబాల। భూ
- గీ॥ వ్రాతబల్లులు, పటములు, పలకబలప
ములు, సిరాబుడ్లు, కాగితములు, కలములు,
అంబ - వాణి - వసింపగా నమరునిండ్లు
కాన వానినిభక్తితోఁ గనుముబాల। 27
- గీ॥ దేశభాషను, గణితము, దేశధర్మ
ములను, ముఖ్యంబుగా నేర్వవలయుమొదట;
పిదపఁడన కులోచితమైన వృత్తిఁబూని
భుక్తికై పాటుబడుటది పోలుబాల। ౨౦
- గీ॥ చాల పాత్రములెల్లను జదివికొనుచు
శుద్ధమగు భాషనేర్వంగఁ జూడుమయ్య;
వ్యర్థమగుభాష నేర్వకు పలుకఁ బోకు
తనువు కష్టంబెగాయది తలుపబాల। ౨౧

బాలశతకము.

- ॥ ధర్మసంగర మొనరింప ధర్మవతుల
చరితలను నేర్చివారల సద్గుణములు
నిన్ను బొందంగ నడుపుమీ ! నియతినట్లు;
పేరుగల్గిన బ్రతుకునుగోరిబాల॥ ౨౨
- ॥ మోడుజివురింప, గింజలు మొలకలెత్త,
రాలుకరుగంగఁ బక్షులు వాలమీఁద,
గానకళ నేర్తువా ! నీవఘనుడవగుదు;
వెల్లరును నీకెనఱులొదు రెఱుగుబాల॥ ౨౩
- ॥ చిత్తరువు బాగుగా వ్రాయఁజేతనైన
దేవతా రూపములను జిత్తించిచూపి
మనుజులకు భక్తిఁకలిగించి మనుషవచ్చు;
న్యాయపద్ధతీ ద్రవ్యమునబ్బుబాల॥ ౨౪
- ॥ చేతిపనులు సేద్యంబును జేయువిధము,
బాగుగా నేర్చికొనుమ నీబాగుఁదెరువె;
సేచ్చగా జీవనంబును జేయవచ్చు;
గౌరవముతోడి బ్రదుకొనుగాదెబాల॥ ౨౫
- ॥ చిన్ననాఁఁడు బ్రహ్మాదుండు శ్రీహరీ ! జ
గన్నియామక ! ననుబ్రావఁ గంబమఁడుఁ
బొడమవే యనఁబుట్టి మేల్పొదలఁజేసె;
గాననాహరిభక్తిచే గాంచుబాల॥ ౨౬
- ॥ నారదాదులరీతిగాఁ గోరినీవు
కృష్ణ !, గోవింద !, కేశవా !, విష్ణురార !

- ఘోషించు హరినాథములను శీర్తనముజేసి
పాపముల నెల్లఁ బొడగువలయుబాల! ౮౭
- గీ॥ చిటుతనాఁడె శ్రీకృష్ణుండు వెలుగుగుండు
తల్లిదండ్రుల బాధలు తలఁగఁద్రోసి
ప్రజలనందఱ రక్షించె పరమ్యవను
పిన్నవాఁడైన గుణమునఁ బెద్దబాల॥ ౮౮
- గీ॥ మనుజులంచున ఘనఁడెల్ల కనఁబడండు;
యొదిగియుండును; నీచుఁడు గొడుగఁబోక
యాడుచుండును లేచి పుల్లఱువోలె,
గాన ఘనునిట్లు కనిపెట్టి కాంచుబాల! ౮౯
- గీ॥ న్యాయపథమును దప్పక నడచునరుఁడు
పేరుబొందంగఁ గానివి పెట్టుకొనఁడు
విహిత కార్యములనుజేసి వెలయుచుండుఁ
బ్రజలకైగులు సలుపఁ బాల్పడక బాల! ౯౦
- గీ॥ అక్కరనుబట్టి యాచార మెక్కరణిని
బుధులు మెత్తురు? కైకొనఁ బాలడెండు
ధర్మమారసి నడువకాళ్లగును పత్య
వాక్కనెను తాఁటఁ గట్టంగఁబడుచుబాల! ౯౧
- గీ॥ నిన్ను శిక్షించువారు లేకున్న నున్న
నీకు నీవె సాక్షిగనుండీ నేర్పుతోడ
నీతిమార్గముపేక్షింప నేరపలయుఁ
జెప్పవారలు తరని చెడకుబాల! ౯౨

గీ॥ జంతువులు, శకుంతములు, వృక్షములు, నదులు
సంధములు, పక్షిరాజులు, జలధరములు
ధర్మమునదప్పి మెలఁగవీ ధరనుకంటె!
వానివలె నీవునుండగావలదె బాల॥ ౯౩

గీ॥ కాను, వీసము పోలని ఘనలు కొండ
జన్మిటను తామెయధికులమంచు నెగడి
నెజలచే నెల్లు చీవాట్లు పడుచునున్న
వలవడట్టుల, నీశక్తి మెలఁగుబాల? ౯౪

గీ॥ చిత్ర మీశ్వరసృష్టి; విచిత్రమాను
దానికంటెను గులముల గగవులాట;
యంతకధికంబు చదివియు సంబనైన
స్వకులధర్మంబునైన, జేవడలబాల॥ ౯౫

గీ॥ నూరుమాటలు క్రియమాని నడువుకంటె
నొక్కటైనను గ్రియఁజూప నొప్పునెందు
నూరునీతులు నేర్చి నీవూరకుండు
కంటె నొక్కటైనసల్పుట ఘనముబాల॥ ౯౬

గీ॥ మల్లెపూదాఁవలె మంచిపిల్లలెవును
నిట్టనీతులునేరిచి యెల్లకడలఁ
బొగడఁబడుచున్న నూ వె యీభువిని జేట
వెన్నెలలను మించెడు కీర్తి వెలుఁగబాల॥ ౯౭

గీ॥ మనలకధికారులై మేలుగనంగఁ జేయు
సధికవిద్యాప్రవరులు విద్యాధికారు
లకుఁ బ్రజాప్రభుత్వపు సభ్యులకును నెవుడు
జయముగలుగ దేవుని వేడఁజనుము బాల॥ ౯౮

గీ॥ మనల కాపదలనుబాపి మనుచునట్టి
వాను దేవునకెప్పుడు దోసిలోగ్గి
భక్తిఁ బ్రార్థించి జయజయధ్వను లెసంగ
మంగళారతులను నిచ్చి మనుముబాల॥ ౯౯

గీ॥ పావనంబై న కొనిదెన వంశజుండు
నతుడు వేంకటనారాయణాఖ్యుఁ డెలమి
బాల గీతాభినీతులు జాలనించి
శతకమునుఁ జెప్పె బాలురు చదువబాల॥ ౧౦౦

0070385

13664

